

СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ВИКЛАДАЧІВ У КРАЇНАХ ЄС

Тоцька Олеся

ВНУ імені Лесі Українки, м. Луцьк

Як відомо, оплата праці за різними видами економічної діяльності в країнах ЄС значно переважає аналогічні показники в Україні, що призводить до трудової міграції наших співвітчизників. У межах цього дослідження розглянемо стимулювання праці викладачів університетів у країнах ЄС. Спочатку проаналізуємо рівень їх оплати праці в окремих європейських країнах на основі табл. 1.

Таблиця 1

Академічні зарплати (річні валові) викладачів університетів, євро

Країна	Асистент професора (assistant professor)		Доцент (associate professor)		Професор (full professor)	
	min	max	min	max	min	max
Австрія	64,394		69,821	98,204	73,438	101,734
Бельгія (Валлонія)	60,171	94,328	70,392	107,266	78,802	120,204
Великобританія	46,924	62,999	59,392	70,882	68,823	115,459
Греція	13,800	-	15,972	-	17,508	-
Іспанія	30,619	-	34,689	-	43,582	-
Італія	34,898		50,831	82,987	72,431	106,104
Нідерланди	44,952	69,912	62,280	83,280	68,988	100,452
Німеччина	53,931	-	63,492	-	75,073	-
Португалія	44,820	56,312	50,566	59,759	65,505	75,848
Чеська Республ.	13,551	38,524	15,327	48,876	19,393	69,237
Швейцарія	127,256	177,497	144,634	198,522	163,042	222,656

Джерело: [1].

Як бачимо, в більшості аналізованих країн наявні обмеження на мінімальний і максимальний розмір заробітної плати. Найнижчий рівень оплати праці викладачів спостерігається у Греції та Чеській Республіці, найвищий – у Швейцарії.

Окрім заробітної плати, в країнах ЄС використовуються й інші стимули. Так, в Австрії пенсійні внески для працівників університету сплачуються наполовину університетом і співробітниками. Бонуси для грецьких викладачів відображено в табл. 2. Професори в Італії отримують тринадцяту зарплату. У Німеччині професори мають особливий статус, за яким вони не сплачують свої пенсійні внески; роботодавець також платить за медичне страхування; існує премія для

сімей, спочатку невеликих, але зростаючих із збільшенням кількості дітей. У Польщі щорічно виплачується 13 щомісячна зарплата. У Португалії щорічна заробітна плата виплачується 14 щомісячними частинами, де одна відповідає надбавці на Різдво, а інша – відпускній [1].

Таблиця 2

Бонуси викладачів університетів у Греції, євро/місяць

Посада	Сума
<i>Бонус за підготовку викладання</i>	
Професор	390
Доцент	368
Асистент професора	335
<i>Бонус за організацію й участь у конференціях і користування бібліотекою</i>	
Професор	273
Доцент	184
Асистент професора	128
<i>Бонус за дослідження, розповсюдження та використання дослід. програм</i>	
Професор	226
Доцент	215
Асистент професора	200

Джерело: [1].

Майже у двох третинах європейських систем вищої освіти понад 90 % університетських професорів мають безстрокові трудові договори. У більшості європейських країн існують нормативні положення щодо творчої відпустки науково-педагогічних працівників. Найчастіше – це оплачувана відпустка (1 рік кожні 5 років у Литві та Сербії; 1 рік кожні 6 років у Греції, Португалії, Румунії, Словенії, Франції, Хорватії, на Кіпрі; 1 рік кожні 7 років у Болгарії та Польщі тощо), але в деяких системах регулюється також і неоплачувана відпустка, яка переважно більша за тривалістю від оплачуваної (до 3 років протягом кар’єри в Боснії та Герцеговині, більше 1 року в Іспанії тощо) [2]. Вважаємо, що позитивний європейський досвід стимулювання праці доцільно запровадити і в Україні.

1. Academic Salaries – Professor. *Informatics Europe*: вебсайт. URL: <https://www.informatics-europe.org/data/higher-education/academic-salaries/professors.html>.

2. Умови праці у вищій освіті в Європі – звіт «Eurydice». *Профспілка працівників освіти і науки України*: офіційний сайт. <https://pon.org.ua/novyny/5738-umovi-prac-u-vischy-osvt-v-yevrop-zvt-eurydice.html>.